

Ekonomické základy práva

Ekonomické pojmy v
soukromém právu

Náplň dnešního bloku

- Ekonomické pojmy v právu
- Několik pojmů ze soukromého práva:
  - Úrok
  - Pohledávky
  - Reálná vs. nominální hodnota
  - Insolvence
  - Kapitál

Úrok – základní vymezení

- Právní a ekonomický institut
  - Občanské právo (insolvenční právo)
  - Obchodní právo
  - Finanční právo (daně, měnové právo)
  - Trestní právo, atd.
- Scholastici, Eugen Böhm-Bawerk, Irving Fisher
- „cena peněz v čase“
- časová preference

Časová preference

Volba: rozhodnete se pro 1 mil. Kč za pět let nebo pro 900 tis. dnes?

- časová preference je subjektivní
- k „objektivizaci“ dochází na finančním trhu
  - Investor i poptávající hledají „nejlepší“ nabídku

Úroková sazba

- časová preference (čistý úrok)
  - inflace
  - riziková přírážka
-
- dopady „úrokových stropů“

Úrok a právo

- Smluvní úrok (autonomie vůle)
- Úrok z prodlení (regulace)
- od 1.1.2014 nař. vl. č. 351/2013 Sb.
- § 2 – *„Výše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů.“*

Repo sazba

- Určuje ČNB
- V rámci měnověpolitického nástroje „operace na volném trhu“
- Usměrnování úrokových sazeb v ekonomice
- Od 2.11.2012 ve výši 0.05%
- Transmisní mechanismus
  - „levné“ peníze
  - vyšší poptávka
  - růst inflace

Příklad 1 – úrok z prodlení

- Dlužník měl k 31.12. 2013 uhradit částku 100.000,- Kč. Ve smlouvě nebyly dohodnuty úroky z prodlení. Svůj závazek splnil až k 31.3.2015. Jaká byla výše úroku z prodlení?

Příklad 2 – smluvní úrok

- Dlužník měl k 31.12. 2013 uhradit částku 200.000,- Kč. Ve smlouvě byly dohodnuty úroky z prodlení ve výši 10% měsíčně. Svůj závazek splnil až k 31.3.2015. Jaká byla výše úroku z prodlení?

Pohledávky

- Pohledávka představuje nárok na zaplacení určité částky
- Pohledávka je aktivum
- Pohledávky lze postupovat (není-li to smluvně či zákonem zakázáno)
- Pohledávky lze rozdělit (není-li to smluvně či zákonem zakázáno)

Příklad 3 - pohledávky

Subjekt A vlastní pohledávku za subjektem B v nom. výši 100 tis. Kč. Tuto pohledávku postoupí na subjekt C za 50% nominální hodnoty.

Jak vysokou má subjekt C pohledávku za subjektem B?

Jak vysokou pohledávku má po této transakci subjekt A za subjektem C?

Příklad 4 - pohledávky

Subjekt A vlastní pohledávku za subjektem B v nom. výši 200 tis. Kč. Tuto pohledávku rozdělí na dvě pohledávky o stejné hodnotě. První polovinu postoupí na subjekt C za 50% nominální hodnoty, druhou polovinu postoupí za 75% nom. hodnoty na subjekt D.

Jak vysokou má subjekt C pohledávku za subjektem B?

Jak vysokou pohledávku má po této transakci subjekt A za subjektem C a D?

Jak vysokou pohledávku má subjekt D a za kým ji má?

Příklad 5 - pohledávky

Subjekt A vlastní pohledávku za subjektem B v nom. výši 100 tis. Kč. Tuto pohledávku postoupí na subjekt C za 50% nominální hodnoty. Subjekt C ovšem měl před tím za subjektem A pohledávku ve výši 200 tis. Kč a tak namísto toho, aby uhradil subjektu A za postoupenou pohledávku za subjektem B, její cenu započtl vůči své pohledávce za subjektem A.

Zbývající část své pohledávky za subjektem A převedl subjekt C na subjekt B (za nominální hodnotu).

Jak vysokou pohledávku má nyní subjekt C za subjektem B?

Reálná vs. nominální hodnota

- Současná hodnota budoucích příjmů (cash flow, CF)
- hodnotíme vliv inflace na hodnotu peněz
- vyjádření hodnoty korun t_1 v korunách t_0

Základní výpočet

$$\bullet \text{ reálné } CF = \frac{\textit{nominální } CF}{(1+i)^n}$$

- CF = cash flow
- i = očekávaná míra inflace
- n = počet let

Příklad 6 – reálná vs. nom. hodnota

Vzali jste si hypotéku. Po 30 letech splácení (na konci 30. roku) dostanete „bonus“ ve výši 100.000,- Kč

Jaká je hodnota 100.000,- Kč za třicet let v současných korunách?

Vycházíme z předpokladu 2% roční inflace.

Příklad 7 – reálná vs. nom. hodnota

Vyhráli jsme v loterii 1 mil. USD s tím, že tuto částku dostaneme ve dvou splátkách, po pěti letech polovinu a na konci 10. roku druhou polovinu. Předpokládaná míra inflace je 2%. Nyní nepočítejte s tím, že byste částku dokázali jinde zúročit. Já je současná hodnota celkové částky, kterou dostanete?

Insolvenční řízení z pohledu cash flow

- řešení úpadku dlužníka
- poměrné uspokojování věřitelů
- druhy pohledávek:
  - Zajištěné
  - Nezajištěné
  - Za majetkovou podstatou
  - Atd.

Příklad 8 – insolvenční řízení

Do ins. řízení jste přihlásili nezajištěnou pohledávku ve výši 100.000,- Kč a zajištěnou pohledávku (na nemovitosti) ve výši 500 tis. Kč.

Po odečtení všech nákladů budou nezajištěné pohledávky uspokojeny ve výši 8%. Vaše zajištěná pohledávka bude uspokojena ve výši 60%. Kolik získáte celkem?

Trvalo-li insolvenční řízení 5 let a vy prostředky získáte až na konci 5. roku, jaká bude jejich hodnota v současných korunách?

Vycházíme z očekávané inflace ve výši 2%.

Kapitál

- Ekonomický význam
- Účetní význam
- „regulatorní“ kapitál

Kapitál

- Jako jeden z výrobních faktorů
- Jako pasivum podniku

- Vlastní
- Cizí

- Požadavky kapitálové přiměřenosti

Otázky?

Děkuji za pozornost.

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.
210729@mail.muni.cz